

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри
державно-правових дисциплін та адміністративного права
Центральноукраїнського державного педагогічного університету

ім.В.Винниченка

СОБОЛЯ ЄВГЕНА ЮРІЙОВИЧА

на дисертацію

Лебедєвої Наталії Василівни

«Адміністративно-правове регулювання взаємодії поліції з населенням на
засадах партнерства», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
права за спеціальністю 081 Право

Обґрунтування вибору теми дослідження. В сучасних умовах розвитку України, проблеми взаємодії правоохоронних органів із населенням підтверджують результати соціологічних опитувань. Причин цього існує багато, проте найголовнішою, на наш погляд, є реформування правоохоронної системи, яке нині відбувається в нашій державі. Сьогодні українським суспільством широко використовуються кращі зарубіжні здобутки у сфері охорони публічного порядку. Європейськими країнами накопичений цінний досвід щодо здійснення взаємодії правоохоронних органів із населенням. Країни Європейського Союзу мають вищий відсоток підтримки правоохоронців із боку населення. Проте у цьому питанні необхідна консолідована робота не лише практиків, але й науковців, адже стандарти правоохоронної системи підвищуються, а отже і курс змін постійно зазнає коректив.

В таких умовах безсумнівно виникають проблеми пов'язані з невідповідністю законодавства новим вимогам практики, з чим власне і зіткнулась Україна у 2015 році. Національне адміністративне законодавство було не готово до таких кардинальних перемін, особливо що стосувалось діяльності поліції. За роки існування поліції, адміністративне законодавство зазнало суттєвих змін, проте, сьогодні все ж залишаються невирішені питання

щодо правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства.

Необхідно зазначити, що проблематика взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства має як теоретичне, так і практичне значення для розвитку відкритої держави в Україні. Для виконання завдань, які постають, на рівні сучасних вимог необхідно по-новому осмислити набутий досвід у цьому напрямку, збагатити всі напрями діяльності новим змістом, оновити форми, методи та засоби діяльності поліції. Окрім цього зауважимо, що у вітчизняній науці адміністративного права та процесу питання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства є достатньо актуальним в силу того, що поліція в нашій державі по суті, знаходиться на етапі свого становлення.

Вищенаведене свідчить на користь актуальності обраної теми дисертаційної роботи Лебедевої Н. В..

Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлений передусім раціональною та логічною узгодженою структурою дисертаційної роботи. Змістовність та достовірність результатів роботи забезпечується використанням й відповідно посиланням автора на авторитетні джерела, відомі та фундаментальні наукові дослідження, науковий доробок провідних науковців, спеціалістів-юристів та поліцейських.

В дослідженні системно, послідовно й конструктивно проаналізовані важливі теоретичні аспекти, які повністю розкривають зміст теми дисертаційної роботи, визначено та проаналізовано широкий спектр теоретичних наукових знань з питань загальної характеристики адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства. У поєднанні із аналізом думок передових науковців, автор здійснив конкретні пропозиції щодо змін до чинного адміністративного законодавства, норми якого регулюють відносини в сфері регулювання взаємодії поліції з населенням на

засадах партнерства, що збільшать ефективність практичної діяльності поліцейських.

З огляду на це, можна наголосити на тому, що достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих пропозицій спирається на потужний та вірно обраний методологічний інструментарій щодо проведення наукового дослідження, що дозволило всебічно використовувати різноманітний науковий матеріал.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що в результаті комплексної дисертаційної роботи авторка на основі наявного наукового доробку з теоретичних питань, чинного адміністративного законодавства здійснила дослідження загальнотеоретичних аспектів адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства, розробила значний обсяг поправок до існуючих нормативно-правових актів, надала слушні пропозиції щодо вдосконалення процедури взаємодії поліції з населенням.

Дисертанткою висловлено низку дієвих рекомендацій, щодо покращення правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства.

Необхідно відмітити виважене та прискіпливе ставлення автора дисертації до опрацювання теоретичних джерел, детального аналізу термінологічного апарату, понять, а також тез і думок різних науковців, на основі якого дисертантка формувала власні фахові, логічні, слушні висновки та позиції, що може свідчити про комплексний науковий підхід до тих явищ і процесів, які досліджувала Лебедева Н. В.

Особливої уваги заслуговують зазначені наступні положення, висновки, пропозиції та рекомендації, які викладені в дисертаційній роботі Лебедевої Н. В., які демонструють її новизну, теоретичну та практичну цінність:

– проведено аналіз історичного розвитку партнерських відносин поліції з населенням, що тісно пов'язаний з історичним розвитком самої поліції, а також поліцейської діяльності;

– встановлено, що взаємодія поліції з населенням потребує формування системи спеціальних принципів, які мають бути імплементовані до механізму співпраці поліції та населення;

– обґрунтовано, що для підвищення ефективності діяльності поліції щодо забезпечення охорони прав і свобод людини у взаємодії з населенням необхідно внести зміни до чинного законодавства;

– аргументовано доцільність внесення змін до тексту ст. 11 Закону України «Про національну поліцію», які сприятимуть підвищенню ефективності нормативного забезпечення взаємодії та партнерства поліції і населення;

– запропоновано запровадження механізмів залучення волонтерів до окремих напрямів діяльності поліції для розширення можливостей концепції взаємодії поліції та громади на засадах партнерства («Community policing»);

– окреслено основні напрями залучення громадськості до процесу створення безпечного середовища, що необхідно закріпити у ч. 1 ст. 89 Закону України «Про Національну поліцію», та до яких варто уналежнити: створення партнерських відносин між поліцією та громадськістю; залучення громадськості до профілактичних заходів протидії правопорушенням та злочинності, що спрямовані на усунення причин та умов їх виникнення; розширення співпраці поліції з громадськістю у сферах освіти, охорони здоров'я, благодійності та інших соціально значущих сферах; проведення роботи з персоналом у поліції щодо формування мотивації з налагодження взаємодії з громадськістю;

– зазначено, що довіра населення до поліції залежить від оцінок різних соціальних груп людей, які залежать від впливу різноманітних факторів;

– визначено сукупність вимог, яким мають відповідати форми взаємодії поліції з населенням, за результатами аналізу організаційно-правових заходів щодо зміцнення партнерських зв'язків;

– досліджено питання формування інституту консультативних груп громадян, що має сприяти поінформованості населення про реалізацію завдань поліції, підвищить рівень правової культури серед різних соціальних груп та дасть змогу поліції отримати зворотній зв'язок;

– визначено, що готовність поліцейських до взаємодії з населенням має ґрунтуватися на їхньому професіоналізмі, який своєю чергою включає професійні знання – опанування поліцейським явищ професійної дійсності, що відображається в професійній свідомості поліцейського.

Є усі підстави вважати, що дисертаційна робота є одним з перших, і досить успішних кроків, спрямованих на заповнення існуючих прогалів у національних наукових дослідженнях, присвячених актуальним проблемам правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства.

Таким чином, винесені на захист положення та висновки є певним особистим внеском дисертантки у розвиток науки адміністративного права і процесу та становлять наукову новизну і цінність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема відповідає пріоритетним напрямам розвитку правової науки на 2016–2020 рр., затвердженим Національною академією правових наук України 03 березня 2016 р., а також Плану заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що випливають з її членства в Раді Європи, затвердженому Указом Президента України від 12 січня 2011 р. № 24/2011; Національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 рр., затвердженій Указом Президента України від 26 лютого 2016 р. № 68/2016; Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 р., затвердженій Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р; Тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 рр., затвердженій Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 р. № 454. Тема роботи відповідає Основним напрямам наукових досліджень Національної

академії внутрішніх справ на 2018–2020 роки, схваленим рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 26 грудня 2017 р. (протокол № 28/1) та включена до переліку тем дисертаційних досліджень НАПрН України (реєстр. п. 622, 2017 р.).

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертація є першим комплексним дослідженням, присвяченим розгляду справ про адміністративні правопорушення патрульною поліцією. У роботі сформовано нові наукові положення та висновки, а саме:

вперше:

– системно проаналізовано взаємодію поліції з населенням на засадах партнерства та сформульовано визначення понять «взаємодія поліції та населення» та «партнерство поліції з населенням»;

– розроблено систему спеціальних принципів, які мають бути імплементовані до механізму взаємодії поліції з населенням, розкрито їхній зміст;

– визначено основні напрямки залучення населення до процесу створення безпечного середовища при взаємодії з поліцією та запропоновано їх визначення в законодавстві;

– за результатами аналізу організаційно-правових заходів щодо зміцнення партнерських зв'язків між поліцією та населенням виділено сукупність вимог, яким мають відповідати форми взаємодії між ними;

– досліджено питання формування інституту консультативних груп громадян та визначено механізми їх взаємодії з поліцією;

– розглянуто проблемні питання готовності поліцейських до взаємодії з населенням та запропоновано заходи щодо її підвищення;

удосконалено:

– теоретичне розуміння понять «правоохоронна діяльність» та «поліцейська діяльність» та запропоновано власний підхід до їх визначення;

– обґрунтування того, що існує необхідність нормативного закріплення додаткових гарантій щодо забезпечення охорони прав і свобод людини у взаємодії поліції з населенням;

– розуміння того, що існує потреба юридичного визначення засад взаємодії та партнерства поліції з населенням на засадах партнерства;

– підхід щодо врегулювання участі волонтерів у реалізації окремих напрямків діяльності поліції, що розширить можливості взаємодії поліції та населення на засадах партнерства;

– положення стосовно того, що при проведенні оцінювання результатів діяльності поліції існує необхідність врахування позиції окремо визначених груп населення;

– твердження, згідно з яким готовність поліцейських до взаємодії з населенням суттєво пов'язана з професіоналізмом та моральними якостями, які мають поліцейські;

набули подальшого розвитку:

– характеристика історичного розвитку партнерських відносин поліції з населенням та відповідної періодизації цього явища;

– твердження про необхідність внесення змін до нормативно-правових актів, які регулюють діяльність поліції та визначають основні засади її взаємодії з населенням на засадах партнерства;

– положення щодо специфіки визначення рівня довіри населення до поліції та критеріїв оцінювання населенням ефективності діяльності поліції;

– обґрунтування доцільності застосування досвіду зарубіжних країн щодо питань, які стосуються адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції, які містяться в дисертації, упроваджені та використовуються в:

– *правозастосуванні та правореалізації* – для вдосконалення

організаційно- правових засад діяльності поліції та підвищення правової активності населення (Акт впровадження Департаменту патрульної поліції Національної поліції України від 20.02.2020 року);

– *науково-дослідній роботі* – для поглиблення знань про форми взаємодії населення та поліції на засадах партнерства (Акт впровадження НАВС від 10.06.2019 р);

– *навчальному процесі* – під час викладання та підготовки навчально-методичних матеріалів з дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна діяльність», «Поліцейська діяльність» тощо (Акт впровадження НАВС від 11.06.2019 р.).

Повнота викладу результатів в опублікованих працях.

Результати дисертаційного дослідження Лебедевої Н. В. достатньою мірою висвітлені у чотирнадцятьох наукових публікаціях, зокрема в семи наукових статтях, опублікованих у фахових наукових виданнях, три з яких надруковано в іноземних наукових виданнях, шести тезах доповідей та повідомлень, опублікованих у збірниках наукових конференцій і семінарів та в одних методичних рекомендаціях.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Однак, як і при дослідженні будь-якої достатньо складної і нової теоретичної проблеми, в зазначеній дисертації міститься чимало спірних, неузгоджених і не зовсім обґрунтованих положень, які можуть стати підґрунтям наукової дискусії і звісно, насамперед, напрямами подальшої розробки відповідної проблематики. Водночас, варто зауважити, що наведені далі недоліки не впливають в цілому на позитивний та цінний для науки характер дисертації. Отже, слід вказати і на певні дискусійні моменти дослідження, зокрема:

1. У роботі дисертанткою вказується на те, що взаємодія поліції з населенням потребує формування системи спеціальних принципів, які мають бути імплементовані до механізму співпраці поліції та населення, проте у роботі

не відповідні принципи не досліджуються ґрунтовно, а лише наводяться їх загальні визначення.

2. Не зовсім зрозумілою залишається позиція здобувача, відносно внесення змін до ст. 11 Закону України «Про національну поліцію», які сприятимуть підвищенню ефективності нормативного забезпечення взаємодії та партнерства поліції і населення, зокрема запропоновано юридично визначити засади взаємодії та партнерства поліції і населення в цій нормі, проте відповідні механізми практичної реалізації даних положень у запропонованих змінах не наводяться.

3. Авторкою було окреслено основні напрями залучення громадськості до процесу створення безпечного середовища, що необхідно закріпити у ч. 1 ст. 89 Закону України «Про Національну поліцію», проте у змісті роботи не наводяться відповідні статистичні дані щодо ефективності існуючих форм залучення громадськості до процесу створення безпечного середовища.

4. Слід також зазначити, що у дисертаційній роботі вказується на те, що готовність поліцейських до взаємодії з населенням має впливати з моральних засад їхньої діяльності та має ґрунтуватися на їхньому професіоналізмі. Тому було б доцільним у межах дисертаційного дослідження запропонувати відповідні зміни до Дисциплінарного статуту Національної поліції України та Правил етичної поведінки поліцейських.

Зазначені зауваження лише указують на складність та багатоаспектність теми дисертаційної роботи, є елементом наукової дискусії або мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, теоретичне і практичне значення отриманих в ній результатів та не знижують в цілому високий науковий рівень дисертації.

Дисертація Лебедевої Наталії Василівни «Адміністративно-правове регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства» є самостійною, завершеною кваліфікаційною працею у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить науково обґрунтовані теоретичні

результати, наукові положення із відповідним рівнем новизни і наукової цінності для теорії адміністративного права і процесу, а також для суміжних галузей права, практики застосування законодавства, характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок дисертантки в науку. Зазначена робота подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії права відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії права.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри державно-правових
дисциплін та адміністративного права
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка,
доктор юридичних наук, професор

 Євген СОБОЛЬ

«25» березня 2021 р.

*Лідисе
Ученик*

*Євген
Соболю*

засвідчує.

С.В. Омельченко